

emberek veszik körül. Mozgalmának alakító erői, tovább vivői, tovább gondolói mégsem közülük kerülnek ki. Nagy erőlködéssel lehet csak kimutatni a tanítványok pasztorációs hatásfokát. Pál és népe egyedül több, mint a tizenkettőé együtt.

Miért bízott Jézus abban, hogy a tudatátalakítással teljesen helyére kerülnek az élet legalapvetőbb kérdései? A hazafiság jézusi útja a szelíd mártíromságba vezet. Ha meghatározó tömegű megtért lenne, ez akkor sem változna, mert a meg nem tértek bekebeleznék a könnyedén leigázható megtérteket. Ez túléléshez jó, de a földi Isten Országához kevés...

BALOGH LÁSZLÓ

HAZASZERETET

A haza fogalma

A **haza** az az ország, népközösség, amelyhez az adott személy tartozik, ahol otthon érzi magát, egyben az a hely, ahol az emberek nagyobb csoportja életlehetőségekre talál.

A haza fogalma a szülőföld - azaz az adott ember felnőtté válási környezetének - szeretetére, erre az ősi emberi érzésre alapul. A latin nyelvben a *patria* volt a megfelelője, ami a modern magyar nyelvben is ismeretes, a „szűkebb pátria” szófordulatban is használatos. Ez már a 13. század előtt is érzelmi színezetet kapott, összekapcsolódott a családi otthon, a nyugalom és a béke képzetével.

Az ember egy országot tekint hazájának. A haza akkor változhat, ha végleg elhagyja azt a földet, ahol született. A vándorló népek hazája folyamatosan változott.

Az egyén vagy valamely közösség, nép szempontjából az az ország, ahol valaki született, ahonnan származik, s ahol általában él, amelynek népéhez tartozik, v. ahová tartozónak vallja magát: „Hazádnak rendületlenül Légy híve, oh magyar.” (Vörösmarty Mihály)

A nemzet fogalma

A **nemzet**: történelmileg kialakult, tartós emberi közösség, amelyet a közös nyelv, közös terület, közös gazdaság és a kultúrában megnyilvánuló közös lelki alkat tart össze. Ez az általános meghatározás azonban korlátozott érvényű, számos olyan nemzet van vagy volt, amelyekre a definíció egy vagy több eleme nem érvényesül, mégis egyértelműen nemzetnek tekintette őket a közvélemény és a társadalomtudomány egyaránt. Ilyen például a belga nemzet, amelynek tagjai két nyelven beszélnek, az ír nemzet, amelynek nyelve az angol, vagy a román nemzet, amely 1920-ig több államban élt, illetve akár a lengyel nemzet, amelynek 1795 és 1920 között nem volt

önálló állama, és természetesen a magyar nemzet, amely több államban él.

A nemzet gyakran, de nem mindig, [politikai](#) és/vagy [etnikai](#) közösség is. Amennyiben a politikai és az etnikai közösség egybeesik, [nemzetállamról](#) beszélhetünk.

A nemzetfogalom kialakulását, történelmi tartalmát és modern jelentését illetően több évszázados értelmezési és tartalmi viták folytak és folynak Magyarországon és általában szerte a világon, különösen az európai kultúrkör(ök)ben. A nemzet szó különböző nyelvi változatainak is gyakran eltérő a tartalma, különös tekintettel arra, hogy a nemzet, a [nép](#), az [állam](#), az [ország](#), az [etnikum](#) fogalmak milyen mértékben fednek át vagy térnek el egymástól, ami tovább bonyolítja a fogalom értelmezését.

A rendszerváltás után Magyarországon a szocialista rendszerrel való szakítás jegyében a „népi” szó helyén előtérbe került a „nemzeti” szó használata. Így pl. a népgazdaság helyett a nemzetgazdaság, a Népsport helyett a [Nemzeti Sport](#). Különösen felerősödött ez a folyamat a [Nemzeti Együttműködés Rendszere](#) kikiáltása után, amikor olyan, sokak által túlzásnak tartott átnevezésekre került sor, mint a dohánybolt helyett [Nemzeti dohánybolt](#) és hasonlók.

Nacionalizmus

A **nacionalizmus**, a [nemzetek](#) kialakulásának, a nemzeté válás folyamatának [ideológiája](#). Legfontosabb jellemzője a nemzet fogalmának előtérbe helyezése, az a nézet, hogy a nemzeti azonosság (nemzeti identitás) az emberi élet alapvető értéke, amely szélsőséges esetekben megelőz minden más szűkebb és tágabb csoporthoz való tartozást, kötődést. (pl: [társadalmi osztály](#), [párt](#), [vallás](#)) A nemzetet a területi egység, a közös [nyelv](#), a [kultúra](#), az értékrend és szokások, a közös [mítoszok](#) és a [történelem](#), valamint mindezek tudata jellemzi.

A nacionalizmus gyakran a nemzet és [állam](#) egységéből indul ki, azt hirdeti, hogy a nemzetet a teljes [szuverenitás \(önrendelkezés\)](#) joga illeti meg. A nacionalizmus kiindulópontja, hogy mindenkinek van nemzetisége, a politikai [közösség](#), a nemzetállam pedig ezen az alapon nyugszik.

Minden nemzetnek megvannak az úgynevezett „referencianemzetei”, tehát azok a nemzetek (általában a szomszédjai), amelyekhez méri, amelyekkel összehasonlítja magát. A [magyaroknak](#) például a [románok](#) vagy az [osztrákok](#), a szlovákoknak a magyarok és a [csehek](#), a [lengyeleknek](#) az [ukránok](#) stb.

A nacionalizmus főleg a neoliberális és szocialista kritikusok által elvetett és legtöbbször vitatott [politikai](#) nézetrendszer és Magyarországon - a marxizmus tovább élő hatása miatt is – meglehetősen negatív jelentésű a közbeszédben.

A gondolat, amely szerint a nemzeteket megilleti az államalkotás joga, a nemzetivé válás folyamatának nélkülözhetetlen eleme. A nacionalizmus szélsőséges formáját, melyet [sovinizmusnak](#) neveznek, gyakran jellemzi a kisebbségekkel szembeni [tolerancia](#) hiánya. Azonban problémát okoz annak megállapítása, hogy hol húzódik a határ a hagyományos nacionalizmus és annak eltorzult formája, a [sovinizmus](#) között.

A [sovinizmus](#) a mi-ők ellentétből indul ki, csak hogy ebben az esetben az egyenlőtlenség, a nemzeti felsőbbrendűség dominál, összekapcsolódva a másik nemzet lekiacsnylásával, esetenkénti megsemmisítésének szándékával.

A [patriotizmus](#) a tiszta hazaszeretet, mások megsértésének igénye nélkül. Nem más, mint a föld, a nemzeti múlt, a nemzeti intézmények, a nyelv és a szokások tisztelete és szeretete. [Illyés Gyula](#) szerint patrióta az, aki jogot véd, soviniszta az, aki jogot sért. A jézusi értékrend szellemében patrióta az, aki más népnek nem kíván, és nem is tesz rosszat, olyat, amit a saját népének nem kívánna.

A nacionalizmus szemben áll a klasszikus [marxizmus](#) internacionalizmusával (nemzetköziség), valamint a [kozmpolitizmussal](#) (amely szerint „elavult dolog a nemzet”).

A hazához való kötődés kialakulása

A hazához való kötődés és ennek érzelmi megjelenése már kisgyerekkortól kezd kialakulni. Sok tényező befolyásolja ennek az érzelmenek a fejlődését. Kisgyermek korban főleg az, ahogyan a családtagok vélekednek a saját szülőföldjükéről, illetve az, hogy milyen kulturális háttérrel (pl. dalokat, filmeket, könyveket) biztosítanak a gyermekeknek, mennyire kapnak hazafias nevelést.

A hazaszeretet igazán a serdülőkorban kezd el beépülni a személyiségünkbe, ettől kezdve pedig identitásunk elválaszthatatlan részét képezi.

Tisztán pszichológiai szempontból ennek a pozitív emóciónak leginkább abban van jelentősége, hogy a közösséghez tartozás érzését erősíti, ami később kiemelten fontossá válik az ember életében.

Fontos a nevelésben törekedni a hazaszeretet érzetének kialakítására. Ha ez nem történik meg, akkor a későbbiekben ez komoly probléma forrása lehet. Azok az emberek, akiknek életéből kimaradnak a közösséghez tartozás élményei, illetve a mélyebb barátságok, valamint a kötődési mintázatok sem alakulnak ki megfelelően, azoknál a minőségi társas kapcsolatok kialakítása is nehézkessé válik, előfordulhat „*érzelmi zűrzavar*” náluk. Ezeket az embereket szokták „*gyökérteleneknek*” hívni. Mivel minden társas kapcsolat alapja a bizalom, anélkül csak felszínes viszonyt lehet kialakítani, a szociális kötelek ennek hiányában nagyon komoly zavarokat szenvedhetnek.

Az a jó, ha egy embernél egészséges harmóniában vannak a kötődések (identitások) koncentrikus körei. Gyerekkorban a szülőkhöz kötődés, felnőtt korban a házastárs, aztán a család többi tagjai (testvérek, majd a saját gyerekek) tágabb rokonság, különböző közösségek, barátok (iskola, kórus, csapattársak, munkahely, vallási közösség, stb.) tovább tágítva a kört a szűkebb lakóhely (fal, város), majd az ország, illetve a nemzet, s itt nem megállva az egész emberiség.

Jézus követőként alapnorma, hogy nemzeti hovatartozásra való tekintet nélkül minden embertársunk iránt érezzünk felelősséget, ugyanakkor a nemzethez tartozás élménye pótolhatatlan egy ember életében. Fontos, hogy gyermekeink megtapasztalják egy olyan szerves közösséghez tartozás élményét, ahol a közös nyelv, a közös történelem, a közös hagyományok és kultúra összekötnek bennünket.

Tapasztalhatjuk, hogy már bölcsődében, óvodában el lehet kezdeni a hazafias nevelést. Pl. a nemzeti ünnepek (márc. 15-e, aug. 20-a, okt. 23-a) kiváló alkalmat kínálnak erre.

Neveltetéstől, lelki alkattól is függ, kinél mely területek erősítik, növelik a nemzeti identitást. Sokunk szívét a magyar népi kultúra dobogtatja meg. Népzene, néptánc, népi művészetek. Felejthetetlen élmény volt, amikor a szentmisében a magyar íróknak a Lélektől ihletett kincsei hangoztak el a szentleckében, olvasmányban. Van, akiben a magyar tudósok, felfedezők világra szóló eredményei növelik a nemzeti büszkeséget, összetartozást. Ne hagyjuk ki a sorból a sport eredményeket sem, tapasztalhattuk, milyen lelkesen ölelkeznek össze vadidegen emberek egy-egy magyar gólnál a foci Európa Bajnokság során, vagy más világversenyek alkalmával.

A magyar nemzettudatot erősen meghatározza az a gondolkodási séma, amelynek lényege, hogy „kis országgént” nagy eredményekre voltunk képesek a múltban. Különösen Trianon után, a relatív kis ország méretből fakadó enyhe komplexust a múlt dicsősége, illetve a tudósok, sportolók stb. nagysága, elért eredményei ellenúlyozzák.

A sor tovább folytatható.

Mit jelentett Jézus számára a haza és a nemzet?

Jézus egy olyan nép fiaként, olyan történelmi korban született és nőtt fel, amikor különösen nagy jelentősége volt a néphez tartozásnak. Naponta bőrükön érezték a nemzetiségi gondok nyomorúságát. Az adószedők a kötelezőn felül a maguk külön adóját is behajtották, a Római Birodalommal kollaboráló gazdagok hellenizálódása pedig veszélyeztette a nemzeti kultúrát és vallást. A derék zsidó hazafiak (zelóták) ugrásra készen várták az alkalmat, amikor fegyveresen kiűzhetik földjükről a hódítókat.

Jézus nem tartozott sem a kollaborálók, sem a zelóták közé.

De kik közé tartozott Jézus?

Az erős nemzeti tudatú emberek közé. Az egész világra szóló tanításának alapjait a zsidó nemzeti környezetben

rakta le. „Küldetésem csak Izrael házának elveszett juhjaihoz szól.” (Mt 15, 24 A kánaáni asszony lányának gyógyítása.) Tanítványait is kizárólag a népének fiai közül gyűjtötte. A nagy tömeg-pasztorációkkal (pl. Hegyi Beszéd, kenyérszaporítások...) is a zsidó tömegeket célozta meg. Tőlük várta el a szeretet fogalmának kitágítását minden emberre. „Ha azokat szeretik csak, akik titeket szeretnek, mi lesz a jutalmatok? Nem így szeretnek a vámosok is? ... Nem így tesznek a pogányok is?” Mt 5, 46-47

Jézus értékrendjébe nem fér bele a haza fegyveres „védelme” az ellenséges nemzet hadseregével szemben. „Szeressétek inkább ellenségeiteket! ... Akkor nagy lesz jutalmatok s a Magasságbeli fiai lesztek: ő is jószág a hálátlanok és a gonoszok iránt.” Lk 6, 35

A zsidó nemzeti öntudat nem tette Jézust vakká, sem nemzete bűneivel, sem a többi nemzethez tartozók érnyeivel szemben. Jézus számára zsidónak lenni nem kiváltság, hanem felelősségtöbblet. Küldetés a többi nemzethez. Az a szeretet, amelyik megáll a nemzet határánál, az csupán kollektív tárgy önzés.

A nem zsidó kafarnaumi százados nagyobbra értékeli, mint saját nemzetének tagjait. „Bizony mondom nektek, ekkora hitet senkinél sem találtam Izraelben!” Mt 8, 10 Pedig a megdicsért százados a zsidó hazát megszálló, idegen hatalomhoz tartozik. Hasonló dicséretet kapnak a környező nemzetek is. „Ha Tiruszban és Szidónban történtek volna a csodák, amelyek nálatok történtek, már régen szórzsákban és hamuban tartottak volna bűnbánatot.” Mt 11, 21

Amikor Jézus számára nyilvánvalóvá vált, hogy a küldetése meghiúsult, azaz a kortárs zsidó nemzedék nem érti meg és nem vállalja a jézusi Ország koncepció képviselését - és ezzel egyúttal az evilági erőszakot választja - akkor elsiratja Jeruzsálemet. „Jeruzsálem! Jeruzsálem! Te megöled a prófétákat és megkövezed a hozzád küldötteket. Hányszor akartam egybegyűjteni fiaidat, mint ahogy a tyúk gyűjti szárnya alá csibéit, de te nem akartad. Meglátjátok, elhagyatott lesz házatok.” Mt 23, 37-38

Csalódásai, sikertelenségei ellenére nem vált nemzetet, nem vándorol ki, nem keres a világ más részén jobb lehetőségeket. Nemzetének hivatalos képviselői istenkáromlónak nyilvánítják és kiszolgáltatják a megszálló hatalomnak, azaz a zsidókkal szembeni ellenséges erőszakszervezetnek. Jézus a föltámadása után is változatlanul a zsidóságot tekinti elsődleges „célközönségének”, változatlanul a saját nemzetére számít. Utolsó mondataiban is meghagyja a tanítványainak, hol kell majd tanúságot tenniük: „... tanúságot tesztek majd rólam Jeruzsálemben, meg egész Judeában és Szamáriában, sőt egészen a föld végső határáig.” (ApCsel 1, 8)

Gyurka bácsi szerint (akitől a fentiekben is sokat idéztem) a nemzetfogyásunk három legfőbb oka:

- a) Harcba szálltunk a 13. században a tatárral, s egy év alatt a 2,5 millió magyarból maradt 1,25 millió.
- b) Harcba szálltunk a törökkel, s a 15. századvégi 3,2

millió magyarból kétszáz évvel később megint csak 1,25 millió maradt.

- c) A XX. század második felében megöltünk 5 millió magyar magzatot.

Jézus nem tanított sokat a nemzethez tartozás fontosságáról, jelentőségéről. Úgy gondolom, számára és a környezete számára ez teljesen nyilvánvaló volt. Nyilvánvalóságokra nem fecsérelte a szót. Sok mindentől nem tanított, ami abban az időben, abban a kultúrában felnőtt embernek nyilvánvaló egyszeregy volt, csak esetleg a mai ember próbálja másként gondolni. Pl. hogy aki férfinak születik, az is marad élete végéig, aki pedig nőnek...

Bennünket a halál kultúrája vesz körül. Észrevétlenül beszívárogoz az életünkbe, mint a mérges gáz az ajtó hasadékain át. Minden divatot, hangzatos új ideológiát át kell szűrniünk a jézusi rostán, és ami nem odavaló, kidobni, ami viszont érték, megtartani. Egyedül erre nem képes az ember, ezért is van szükség a közösségek koncentrikus köreire, védő szerepre.

Az Ószövetség népe vallotta, hogy ők Isten kiválasztott népe. Jézus új szövetséget kötött. Megszűnt a különböztetés zsidó és nem-zsidó között. A régi szövetség egy néphez, nemzethez szól. A tanítványait az új szövetség alapján minden néphez küldi: „Menjetek tehát, tegyetek tanítványommá minden népet...” Ilyen értelemben mi is Isten népének tagjai vagyunk. Az Isten Országának nincsenek földrajzi, politikai, etnikai határai. Ennek az Orzágnak az „állampolgársága” nem zárja ki, hanem magában foglalja azt is, hogy tagjai, állampolgárai vagyunk egy evilági orzágnak és tagjai vagyunk egy evilági népnek is. Akkor vagyunk jó polgárai az Isten Országának, ha – a jézusi parancsokat és azok elsőbbségét megtartva – jó polgárai vagyunk az Evilági Orzágnak és jó tagjai vagyunk a népünknek.

Az elmúlt tanév kiemelt témája volt az osztozás. Úgy gondolom, jézusi tudattal osztoznom kell mindazon közösségek életében, amelyekhez tartozom. Nemcsak a család, a rokonság, a barátaim és egyéb közösségeim tartoznak ide, hanem a népem, hazám is. Osztoznom kell a nemzetem örömeiben és bánatában, sikereiben és kudarcaiban, feladataiban, gondjában is.

A megbeszélés során a témában bármiről beszélgethettünk, gondolatébresztőnek azért leírok néhány kérdést.

- 1.) Te mire vagy büszke, melyek azok a területek, amelyek szerinted erősíthetik a nemzeti összetartozás tudatát?
- 2.) Neked hogyan alakult a hazához, nemzethez való viszonyod?
- 3.) Milyen párhuzamokat találunk a mai világ és Jézus világa között?
- 4.) Határon túli magyarság, nemzet egyesítés.
- 5.) Mit gondolsz azokról a fiatalokról, akik fejlettebb gazdaságú országba telepednek át?